

LECTIO XXIV: ΤΟ ΠΑΘΗΜΑ ΕΝΟΣ ΨΕΥΤΗ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Cum P. Cornēlius Nasīca ad Ennium poētam venisset eique ab ostio quaerenti Ennium ancilla dixisset eum domi non esse, Nasica sensit illam domini iussu id dixisse et illum intus esse. Accipe nunc quid postea Nasīca fecerit. Paucis post diēbus cum Ennius ad Nasīcam venisset et eum a ianuā quaereret, exclamāvit Nasica se domi non esse, etsi domi erat. Tum Ennius indignātus quod Nasīca tam aperte mentiebatur: “Quid?” inquit “Ego non cognosco vocem tuam?” Visne scire quid Nasīca responderit? “Homo es impudens. Ego cum te quaererem, ancillae tuae credidi te domi non esse; tu mihi ipsi non credis?”

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ XXIV

Όταν ο Πόπλιος Κορνήλιος Νασικάς είχε πάει στον Έννιο τον ποιητή και (όταν) σ' αυτόν που (ο οποίος) από την πόρτα ζητούσε τον Έννιο, η υπηρέτρια είχε πει ότι αυτός δεν ήταν στο σπίτι, ο Νασικάς κατάλαβε ότι εκείνη είχε πει αυτό με διαταγή του αφεντικού (της) και ότι εκείνος ήταν μέσα. Μάθε τώρα τι έκανε αργότερα ο Νασικάς. Μετά από λίγες μέρες, όταν ο Έννιος είχε έρθει στον Νασικά και τον ζητούσε από την πόρτα, ο Νασικάς φώναξε δυνατά ότι δεν ήταν στο σπίτι, αν και ήταν στο σπίτι. Τότε ο Έννιος αγανακτισμένος επειδή (που) ο Νασικάς τόσο φανερά ψευδόταν είπε: «Τι (λοιπόν) (λες ή συμβαίνει); Εγώ δεν αναγνωρίζω τη φωνή σου;» Μήπως θέλεις να μάθεις τι (του) απάντησε ο Νασικάς; «Είσαι αναιδής άνθρωπος. Εγώ όταν σε ζητούσα, πίστεψα την υπηρέτριά σου ότι εσύ δεν ήσουν στο σπίτι. Εσύ δεν πιστεύεις εμένα τον ίδιο;»

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

1. **dixisset**: το Β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής του ενεργητικού ενεστώτα είναι **dic**.
2. **domi**: εδώ είναι επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει τη στάση σε τόπο.
3. **se domi non esse**: ταυτοπροσωπία. Το υποκείμενο επανατίθεται σε αιτιατική εξαιτίας του ειδικού απαρεμφάτου **esse** που εξαρτάται από ρήμα ενεργητικής φωνής, **exclamāvit**.
4. **quod Nasica tam aperte mentiebatur**: δευτερεύουσα αιτιολογική ουσιαστική πρόταση ως αντικείμενο της μετοχής **indignatus** (η οποία δηλώνει ψυχικό πάθος).
5. **visne**: Β' ενικό πρόσωπο του ανωμάλου ρήματος **volo** + το εγκλιτικό μόριο **ne** (μόριο εισαγωγής ευθείας ερώτησης ολικής άγνοιας).
6. **scire**: Β' ενικό και Β' πληθυντικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα είναι **scito** και **scitote** αντίστοιχα.
7. **iussu**: αφαιρετική οργανική του εσωτερικού αναγκαστικού αιτίου.
8. **Paucis post diebus**: το **post** είναι επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου και το **diebus** είναι αφαιρετική του μέτρου ή της διαφοράς στο **post** που έχει παραθετική

σημασία.

Εναλλακτική φράση: post raucos dies [εμπρόθετος προσδιορισμός του χρόνου]

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

cum: (= όταν) χρονικός σύνδεσμος. Εδώ πρόκειται για τον ιστορικό ή διηγηματικό *cum* (*cum historicum* ή *narrativum*), ο οποίος συντάσσεται με υποτακτική παρατατικού (για πράξη σύγχρονη στο παρελθόν) ή με υποτακτική υπερσυντελικού (για πράξη προτερόχρονη στο παρελθόν).

P.: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού Β' κλίσης, αρσενικού γένους (**Publius -ii και i**) = Πόπλιος. Ως κύριο όνομα δεν διαθέτει κατά κανόνα πληθυντικό.

Cornelius: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού Β' κλίσης, αρσενικού γένους **Cornelius -ii/i**, = Κορνήλιος. Ως κύριο όνομα δεν διαθέτει κατά κανόνα πληθυντικό. Σχηματίζει τη γενική του ενικού σε -ii, αλλά και με συναίρεση σε -i, όπως όλα τα υπερδισύλλαβα¹ ουσιαστικά Β' κλίσης που λήγουν σε -ius και -ium. Επιπλέον, σχηματίζει την κλητική ενικού σε -i, με συναίρεση του -ie σε -i, ως υπερδισύλλαβο κύριο όνομα που λήγει σε -ius. (Βλ. και Τζάρτζανος Αχ., Λατινική γραμματική, ΟΕΔΒ, σελ. 15)

Nasica: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού Α' κλίσης, αρσενικού γένους **Nasica -ae** = Νασικάς. Ως κύριο όνομα δεν διαθέτει κατά κανόνα πληθυντικό.

ad: πρόθεση που συντάσσεται με αιτιατική για να δηλώσει την κίνηση/κατεύθυνση σε τόπο = σε, προς.

Ennius: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού Β' κλίσης, αρσενικού γένους **Ennius -ii/-i** = Έννιος. Ως κύριο όνομα δεν διαθέτει κατά κανόνα πληθυντικό. Σχηματίζει τη γενική και κλητική του ενικού αριθμού όπως το ουσιαστικό *Cornelius*.

poetam: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού Α' κλίσης, αρσενικού γένους **poeta -ae** = ποιητής.

venisset: γ' ενικό υποτακτικής υπερσυντελικού ενεργητικής φωνής του ρήματος της 4ης συζυγίας **venio, veni, ventum, venīre** 4 = έρχομαι, φθάνω.

ei: δοτική ενικού, αρσενικού γένους της δεικτικής - επαναληπτικής αντωνυμίας **is, ea, id** = αυτός, αυτή, αυτό.

-que: είναι εγκλιτική λέξη και χρησιμεύει ως συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.

ab (ή a ή abs): πρόθεση που συντάσσεται με κυρίως αφαιρετική. Η πρόθεση *ab* χρησιμοποιείται αν η επόμενη λέξη αρχίζει από φωνήεν ή *h*, η πρόθεση *a* τίθεται πριν από σύμφωνο (πλην του *h*) και η *abs* πριν από την αντωνυμία *te* = από

1. Στην παλαιότερη λατινική γλώσσα τα υπερδισύλλαβα ουσιαστικά της Β' κλίσης σε -ius & -ium συναφούσαν την κατάληξη -ii της γενικής ενικού σε -i. Στους μετακλασσικούς χρόνους, όμως, ο συνηρμένος τύπος της γενικής ενικού σε -i χρησιμοποιόταν μόνο από εκείνους που ήθελαν να αρχαίζουν (Βλ. και Σκάσσης Ερρ., Ιστορική Γραμματική της Λατινικής Γλώσσας, σελ 100-101, παρ.52.3.)

ostio: αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού Β' κλίσης, ουδετέρου γένους **ostium -ii/-i** = πόρτα. Το ουσιαστικό ως υπερδισύλλαβο της Β' κλίσης που λήγει σε -ium σχηματίζει τη γενική του ενικού σε -ii και μετά από συναίρεση σε -i.

quaerenti: δοτική ενικού, αρσενικού γένους της μετοχής Ενεστώτα *quaerens -ntis*, του ρήματος **quaero, quaesivi, quaesitum, quaerēre** 3ης συζυγίας = ζητώ.

Ennium: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού β' κλίσης, αρσενικού γένους **Ennius -ii/-i** = Έννιος. (βλ. και προηγούμενως).

ancilla: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού α' κλίσης, θηλυκού γένους, **ancilla -ae** = υπηρέτρια.

dixisset: γ' ενικό υποτακτικής υπερσυντελικού ενεργητικής φωνής του ρήματος της 3ης συζυγίας **dico, dixi, dictum, dicere** 3 = λέω. (β' ενικό προστακτικής ενεργητικού ενεστώτα: **dic**)

eum: αιτιατική ενικού, αρσενικού γένους της δεικτικής - επαναληπτικής αντωνυμίας **is, ea, id** = αυτός, αυτή, αυτό. (βλ. και προηγούμενως)

domi: εδώ χρησιμοποιείται ως επίρρημα = στο σπίτι. Πρόκειται για υπόλειμμα της παλιάς τοπικής πτώσης που ταυτίζεται με τη γενική του ενικού του ουσιαστικού **domus -us**, θηλυκού γένους, της 4ης κλίσης = σπίτι και λειτουργεί ως επίρρημα για να δηλώσει τη στάση σε τόπο. Το ουσιαστικό **domus** σχηματίζει ορισμένους τύπους και με τις καταλήξεις της β' κλίσης: τη γενική του ενικού **domi** που, όμως, λειτουργεί ως επίρρημα, την αφαιρετική του ενικού **domo** (μόνο κατά τη β' κλίση), τη γενική του πληθυντικού **domorum**, την αιτιατική του πληθυντικού **domos** (μόνο κατά τη β' κλίση).

non: αρνητικό μόριο = όχι, δεν.

esse: απαρέμφατο ενεστώτα του βοηθητικού ρήματος **sum, fui, -, esse** = είμαι, υπάρχω.

Nasica: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού α' κλίσης, αρσενικού γένους **Nasica -ae** = Νασικάς. Ως κύριο όνομα δεν διαθέτει κατά κανόνα πληθυντικό.

sensit: γ' ενικό οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής του ρήματος της 4ης συζυγίας **sentio, sensi, sensum, sentire** 4= αισθάνομαι, αντιλαμβάνομαι.

illam: αιτιατική ενικού, θηλυκού γένους της δεικτικής αντωνυμίας **ille, illa, illud** = εκείνος, εκείνη, εκείνο.

domini: γενική ενικού του ουσιαστικού β' κλίσης, αρσενικού γένους **dominus -i** = κύριος, αφεντικό.

iussu: αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού δ' κλίσης, αρσενικού γένους **iussus -us** = διαταγή, εντολή.

id: αιτιατική ενικού, ουδετέρου γένους της δεικτικής - επαναληπτικής αντωνυμίας **is, ea, id** = αυτός, αυτή, αυτό.

dixisse: απαρέμφατο παρακειμένου ενεργητικής φωνής του ρήματος της 3ης συζυγίας **dico, dixi, dictum, dicere** 3 = λέω. Στο β' ενικό προστακτικής ενεργητικού ενεστώτα: **dic**.

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.

illum: αιτιατική ενικού, αρσενικού γένους της δεικτικής αντωνυμίας **ille, illa, illud** = εκείνος, εκείνη, εκείνο.

intus: τοπικό επίρρημα = μέσα, εντός.

esse: απαρέμφατο ενεστώτα του βοηθητικού ρήματος **sum, fui, -, esse** = είμαι, υπάρχω. (βλ. προηγούμενως)

accipe: β' ενικό προστακτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρήματος της 3ης συζυγίας **accipio, accepi, acceptum, accipere** 3 = δέχομαι, λαμβάνω, μαθαίνω. Πρόκειται για ένα από τα 15 ρήματα που λήγουν σε -io, αλλά ανήκουν στην 3η συζυγία.

nunc: χρονικό επίρρημα = τώρα.

quid: αιτιατική ενικού, ουδετέρου γένους της ουσιαστικής ερωτηματικής αντωνυμίας **quis, quis, quid** = ποιος, ποια, τι.

postea: χρονικό επίρρημα = μετά, αργότερα, έπειτα.

Nasica: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού α' κλίσης, αρσενικού γένους **Nasica -ae** = Νασικάς. Ως κύριο όνομα δεν διαθέτει κατά κανόνα πληθυντικό. (βλ. προηγουμένως)

fecerit: γ' ενικό υποτακτικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής του ρήματος της 3ης συζυγίας **facio, feci, factum, facere** 3 = κάνω. Το β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής του ενεργητικού ενεστώτα είναι **fac**. Επίσης, είναι ένα από τα 15 ρήματα που λήγουν σε -io, αλλά ανήκουν στην 3η συζυγία.

paucis: αφαιρετική πληθυντικού αρσενικού γένους, θετικού βαθμού του δευτερόκλιτου επιθέτου **paucus, -a, -um** = λίγος, -η, -ο. Οι πληθυντικοί τύποι του συγκριτικού και υπερθετικού είναι πιο εύχρηστοι. Θετικός: **pauci, -ae, -a**, συγκριτικός: **pauciores, -iores, -iora**, υπερθετικός: **paucissimi, -ae, -a**.

post: χρονικό επίρρημα = μετά, αργότερα.

diebus: αφαιρετική πληθυντικού του ουσιαστικού της ε' κλίσης, αρσενικού γένους **dies, diei** = ημέρα.

cum: χρονικός σύνδεσμος. Πρόκειται για την ιστορικό ή διηγηματικό **cum**. (βλ. προηγούμενη σημείωση)

Ennius: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού β' κλίσης **Ennius -ii/-i** (βλ. προηγουμένως).

ad: πρόθεση που συντάσσεται με αιτιατική για να δηλώσει την κίνηση κατεύθυνση σε τόπο = σε, προς.

Nasicam: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού α' κλίσης **Nasica -ae** (βλ. προηγουμένως)

venisset: γ' ενικό πρόσωπο υποτακτικής υπερσυντελικού ενεργητικής φωνής του ρήματος της 4ης συζυγίας **venio, veni, ventum, venire** = έρχομαι, φθάνω. (βλ. και προηγουμένως)

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.

eum, id: αιτιατική ενικού, αρσενικού γένους της δεικτικής - επαναληπτικής αντωνυμίας **is, ea, id** = αυτός, -ή, -ό.

a(b): πρόθεση που συντάσσεται με (κυρίως) αφαιρετική = από.

ianua: αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού α' κλίσης, θηλυκού γένους **ianua -ae** = πόρτα.

quaereret: γ' ενικό υποτακτικής παρατατικού ενεργητικής φωνής του ρήματος της 3ης συζυγίας **quaero, quaesivi, quaesitum, quaerere** 3 = ζητώ.

exclamavit: γ' ενικό οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής του ρήματος της 1ης συζυγίας **exclamo, exclamavi, exclamatum, exclamāre** 1 = φωνάζω δυνατά, αναφωνώ.

Nasica: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού α' κλίσης **Nasica -ae**. (βλ. προηγουμένως)

se²: αιτιατική ενικού, της προσωπικής αντωνυμίας γ' προσώπου = τον εαυτό του. (τα άλλα δύο πρόσωπα = α' πρόσωπο: ego, β' πρόσωπο: tu)

domi: εδώ χρησιμοποιείται ως επίρρημα = στο σπίτι. Πρόκειται για υπόλειμμα της παλιάς τοπικής πτώσης που ταυτίζεται με τη γενική του ενικού του ουσιαστικού **domus -us**, θηλυκού γένους, της 4ης κλίσης = σπίτι και λειτουργεί ως επίρρημα για να δηλώσει τη στάση σε τόπο. (βλ. προηγουμένως)

non: αρνητικό μόριο = όχι, δεν.

esse: απaréμφατο ενεστώτα του βοηθητικού ρήματος **sum, fui, -, esse** = είμαι, υπάρχω.

etsi: εναντιωματικός σύνδεσμος = αν και, παρόλο που.

domi: βλ προηγουμένως.

erat: γ' ενικό οριστικής παρατατικού του βοηθητικού ρήματος **sum, fui, -, esse** = είμαι, υπάρχω.

tum: χρονικό επίρρημα = τότε.

Ennius: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού β' κλίσης αρσενικού γένους **Ennius -ii/i** (βλ. προηγουμένως)

indignatus: ονομαστική ενικού, αρσενικού γένους της μετοχής παρακειμένου **indignatus, -a, -um** του αποθετικού ρήματος της α' συζυγίας **indignor, indignatus sum, indignatum, indignāri** 1 = αγανακτώ.

quod: εδώ αιτιολογικός σύνδεσμος = γιατί, διότι.

Nasica: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού α' κλίσης, αρσενικού γένους, **Nasica -ae** = Νασικάς (ως κύριο όνομα κατά βάση δεν έχει πληθυντικό)

tam: ποσοτικό επίρρημα = τόσο

aperte: τροπικό επίρρημα = ανοικτά, φανερά. Τα παραθετικά του επιρρήματος είναι τα εξής: Θετικός βαθμός: **aperte**, συγκριτικός βαθμός: **apertius**, υπερθετικός βαθμός: **apertissime**.

2. Στα λατινικά η προσωπική αντωνυμία γ' προσώπου «se» χρησιμοποιείται για να δηλωθεί η αυτοπάθεια, γι' αυτό ονομάζεται και αυτοπαθής ή αντανακλώμενη αντωνυμία (*pronomen reflexivum* ή *reciprocum*). Η συγκεκριμένη αντωνυμία δεν έχει ονομαστική παρά μόνο απαντά στις πλάγιες πτώσεις. Για να μη δηλωθεί η αυτοπάθεια, αντί της προσωπικής αντωνυμίας γ' προσώπου «se» χρησιμοποιούνται οι τύποι της αντωνυμίας **is, ea, id**.

mentiebatur: γ' ενικό οριστικής παρατατικού του αποθετικού ρήματος της 4ης συζυγίας **mentior, mentitus sum, mentitum, mentīri** = ψεύδομαι.

quid: αιτιατική ενικού, ουδετέρου γένους της ουσιαστικής ερωτηματικής αντωνυμίας **quis, quis, quid** = ποιος, ποια, τι.

inquit: γ' ενικό οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής του ελλειπτικού ρήματος **inquam** = λέω. Το συγκεκριμένο ρήμα αντιστοιχεί εν μέρει με το ρήμα ἔφη (φημί) της αρχαίας ελληνικής.

ego: ονομαστική ενικού, της προσωπικής αντωνυμίας α' προσώπου **ego** = εγώ.

non: αρνητικό μόριο = όχι, δεν.

cognosco: α' ενικό οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρήματος της 3ης συζυγίας **cognosco, cognovi, cognitum, cognoscere** 3 = γνωρίζω, αναγνωρίζω, μαθαίνω.

vocem: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού της γ' κλίσης, θηλυκού γένους **vox, vocis** = φωνή.

tuam: αιτιατική ενικού, θηλυκού γένους της κτητικής αντωνυμίας β' προσώπου (για έναν κτήτορα) **tuus, tua, tuum** = δικός σου, δική σου, δικό σου.

vis: β' ενικό οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ανώμαλου ρήματος **volo, volui, -, velle** = θέλω.

-ne: ερωτηματικό μόριο, εγκλιτική λέξη = μήπως. Βρίσκεται πάντοτε προσαρτημένο στη λέξη που βρίσκεται στην αρχή της ερωτηματικής πρότασης και στην οποία αναφέρεται η ερώτηση.

scire: απaréμφατο ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρήματος της 4ης συζυγίας **scio, scivi (scii), scitum, scire** 4 = γνωρίζω, ξέρω (προστακτική ενεστώτα: **scito, scitote**).

quid: αιτιατική ενικού, ουδετέρου γένους της ουσιαστικής ερωτηματικής αντωνυμίας **quis, quis, quid** = ποιος, ποια, τι.

Nasica: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού α' κλίσης αρσενικού γένους **Nasica -ae** = ο Νασικάς.

responderit: γ' ενικό υποτακτικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής του ρήματος της 2ης συζυγίας **respondeo, respondi, responsum, respondere** 2 = απαντώ, αποκρίνομαι.

homo: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού της γ' κλίσης **homo -inis** = άνθρωπος. Είναι αρσενικού και θηλυκού γένους, που, όμως, εδώ λειτουργεί ως αρσενικό.

es: β' ενικό οριστικής ενεστώτα του βοηθητικού ρήματος **sum, fui, -, esse** = είμαι, υπάρχω.

impudens: ονομαστική ενικού, αρσενικού γένους του επιθέτου της γ' κλίσης **impudens** [γενική πτώση **impudentis**] (αρσενικό), **impudens** (θηλυκό) **impudens** (ουδέτερο) = αναιδής. Πρόκειται για επίθετο τριγενές και μονοκατάληκτο. Οι τρεις βαθμοί του επιθέτου είναι: θετικός: **impudens**, συγκριτικός: **impudentior -ior -ius**, υπερθετικός: **impudentissimus -a -um**.

ego: ονομαστική ενικού της προσωπικής αντωνυμίας α' προσώπου **ego** = εγώ. (βλ. και προηγούμενως)

cum: (= όταν) χρονικός σύνδεσμος. Εδώ πρόκειται για τον ιστορικό ή διηγηματικό **cum** (βλ. και προηγούμενως)

te: αιτιατική ενικού της προσωπικής αντωνυμίας Β΄ προσώπου **tu** = εσύ.

quaererem: α΄ ενικό υποτακτικής παρατατικού ενεργητικής φωνής του ρήματος της 3ης συζυγίας **quaero, quaesivi, quaesitum, quaerere** 3 = ζητώ.

ancillae: δοτική ενικού του ουσιαστικού της α΄ κλίσης, θηλυκού γένους, **ancilla -ae** = υπηρέτρια.

tuae: δοτική ενικού, θηλυκού γένους της κτητικής αντωνυμίας (για έναν κτήτορα) **tuus, tua, tuum** = δικός σου, δική σου, δικό σου.

credidi: α΄ ενικό οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής του ρήματος της 3ης συζυγίας **credo, credidi, creditum, credere** 3 = πιστεύω.

te: αιτιατική ενικού της προσωπικής αντωνυμίας Β΄ προσώπου **tu** = εσύ. (βλ. και προηγούμενως)

domi: εδώ χρησιμοποιείται ως επίρρημα = στο σπίτι. (βλ. και προηγούμενως)

non esse: απρφ ενεστώτα (εδώ με την άρνηση non) του βοηθητικού ρήματος **sum, fui, -, esse** = είμαι, υπάρχω.

tu: ονομαστική ενικού, της προσωπικής αντωνυμίας Β΄ προσώπου **tu** = εσύ.

mihi: δοτική ενικού της προσωπικής αντωνυμίας α΄ προσώπου **ego** = εγώ.

ipsi: δοτική ενικού, αρσενικού γένους της οριστικής αντωνυμίας **ipse, ipsa,**

ipsum = ο ίδιος, η ίδια, το ίδιο

non credis: Β΄ ενικό οριστικής ενεστώτα (εδώ με την άρνηση non) ενεργητικής φωνής του ρήματος της 3ης συζυγίας **credo, credidi, creditum, credere** 3 = πιστεύω.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜΕΝΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Α΄ κλίση

Nasica -ae: αρσενικό (ως κύριο όνομα κατά κανόνα δεν έχει πληθυντικό)
roeta -ae: αρσενικό (μπορεί να είναι και θηλυκού γένους, όταν πρόκειται για γυναίκα ποιήτρια)
ancilla -ae: θηλυκό
ianua -ae: θηλυκό

Β΄ κλίση

Cornelius -ii/-i: αρσενικό (ως κύριο όνομα κατά κανόνα δεν έχει πληθυντικό. Κλητική ενικού σε -i)
Ennius -ii/-i: αρσενικό (ως κύριο όνομα κατά κανόνα δεν έχει πληθυντικό. Κλητική ενικού σε -i)
dominus -i: αρσενικό
ostium -ii/-i: ουδέτερο

Γ΄ κλίση

vox, vocis: θηλυκό
homo -inis: αρσενικό

Δ΄ κλίση

iussus -us: αρσενικό
domus -us: θηλυκό

Ε΄ κλίση

dies, diei: αρσενικό

ΕΠΙΘΕΤΑ

Β΄ κλίση

Raucus, -a, -um. Θετικός (στον πληθυντικό αριθμό): rauci, -ae, -a, συγκριτικός: pauciores, -iores, -iora, υπερθετικός: paucissimi, -ae, -a.

Γ΄ κλίση

impudens -entis (συγκριτικός: impudentior, impudentior, impudentius. Υπερθετικός: impudentissimus, impudentissima, impudentissimum). Το επίθετο είναι τριγενές και μονοκατάληκτο.

ΜΕΤΟΧΕΣ

Χρόνου Ενεστώτα

quaerens -entis

Χρόνου Παρακειμένου

indignatus -a -um

ANTΩNYMIEΣ

is, ea, id (δεικτική-επαναληπτική)
ille, illa, illud (δεικτική)
quis, quis, quid (ερωτηματική ουσιαστική)
tuus, tua, tuum (κτητική)
ipse, ipsa, ipsum (οριστική)
ego (προσωπική, α' προσώπου)
tu (προσωπική, β' προσώπου)

PHMATA

1η Συζυγία

indignor, indignatus sum, indignatum, indignāri (αποθετικό)
exclamo, exclamavi, exclamatum, exclamāre

2η Συζυγία

respondeo, respondi, responsum, respondēre

3η Συζυγία

quaero, quaesivi, quaesitum, quaerere
dico, dixi, dictum, dicere (β' ενικό προτακτικής ενεργητικού ενεστώτα dic)
accipio, accepi, acceptum, accipere 3 (ανήκει στα 15 ρήματα της 3ης συζυγίας σε -io)
cognosco, cognovi, cognitum, cognoscere
facio, feci, factum, facere 3 (ανήκει στα 15 ρήματα της 3ης συζυγίας σε -io. Το β' ενικό προτακτικής ενεργητικού ενεστώτα: fac)
credo, credidi, creditum, credere

4η Συζυγία

venio, veni, ventum, venire
sentio, sensi, sensum, sentire
mentior, mentitus sum, mentitum, mentiri (αποθετικό)
scio, scivi, scitum, scire (β' ενικό και β' πληθυντικό πρόσωπο προτακτικής ενεστώτα είναι scito και scitote αντίστοιχα)

Βοηθητικά ρήματα

sum, fui, -, esse

ΑΝΩΜΑΛΑ - ΕΛΛΕΙΠΤΙΚΑ ΡΗΜΑΤΑ

inquam (της 3ης συζυγίας ελλειπτικό)
volo, volui, -, velle (της 3ης συζυγίας ανώμαλο)

ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

domi: (δηλώνει στάση σε τόπο. Πρόκειται για την γενική ενικού του ουσιαστικού της δ' κλίσης domus-us που λειτουργεί επιρρηματικά)

nunc: χρονικό

tum: χρονικό

post: χρονικό (συγκριτικός: posterius, υπερθετικός: postremo/ postremum)

tam: ποσοτικό

aperte: τροπικό (συγκριτικός: apertius, υπερθετικός: apertissime)

intus: τοπικό

postea: χρονικό

ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ

ad (+ αιτιατική)

ab/ a (+ κυρίως αφαιρετική)

ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

cum (υποτακτικός, χρονικός. Πρόκειται εδώ συγκεκριμένα για τον ιστορικό/ διηγηματικό cum)

-que (παρατακτικός, συμπλεκτικός)

etsi (υποτακτικός, εναντιωματικός)

et (παρατακτικός, συμπλεκτικός)

quod (υποτακτικός, αιτιολογικός)

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Cum P. Cornelius Nasica ad Ennium poetam venisset: δευτερεύουσα χρονική επιρρηματική πρόταση, που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης με ρήμα το *sensit*. Εισάγεται με τον ιστορικό ή διηγηματικό σύνδεσμο *cum*, ο οποίος αναφέρεται σε διηγήσεις του παρελθόντος και υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση της δευτερεύουσας με την κύρια δημιουργώντας ανάμεσά τους μια σχέση αιτίου και αιτιατού. Εκφέρεται με υποτακτική, που κάνει φανερό τον ρόλο του υποκειμενικού στοιχείου. Συγκεκριμένα, με υποτακτική υπερσυντελικού (*venisset*). Εξαρτάται από το ρήμα *sensit* της κύριας πρότασης που είναι ιστορικού χρόνου και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

Venisset: ρήμα.

P. Cornelius Nasica: υποκείμενο.

ad Ennium: εμπρόθετος προσδιορισμός της κατεύθυνσης σε πρόσωπο, εξαρτάται από το ρήμα *venisset*.

poetam: ομοιόπτωτος προσδιορισμός, παράθεση στη λέξη *Ennium*.

eique ab ostio quaerenti Ennium ancilla dixisset eum domi non esse: δευτερεύουσα χρονική επιρρηματική πρόταση, λόγω του παρατακτικού-συμπλεκτικού συνδέσμου *-que* που συνδέει την προηγούμενη χρονική πρόταση «*Cum P. Cornelius Nasica ad Ennium poetam venisset*» με την εν λόγω πρόταση. Λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης με ρήμα το *sensit*. Εισάγεται με τον ιστορικό ή διηγηματικό σύνδεσμο (*cum*), ο οποίος αναφέρεται σε διηγήσεις του παρελθόντος και υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση της δευτερεύουσας με την κύρια δημιουργώντας ανάμεσά τους μια σχέση αιτίου και αιτιατού. Εκφέρεται με υποτακτική, που κάνει φανερό τον ρόλο του υποκειμενικού στοιχείου. Συγκεκριμένα, με υποτακτική υπερσυντελικού (*dixisset*). Εξαρτάται από το ρήμα *sensit* της κύριας πρότασης που είναι ιστορικού χρόνου και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

dixisset: ρήμα.

ancilla: υποκείμενο του ρήματος *dixisset*.

ei³: έμμεσο αντικείμενο του ρήματος *dixisset*, σε δοτική.

non esse: άμεσο αντικείμενο του ρήματος *dixisset* και ειδικό απαρέμφατο.

eum: υποκείμενο στο *non esse* (ετεροπροσωπία).

domi: επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει τη στάση σε τόπο στο απαρέμφατο *non esse*.

quaerenti: επιθετική/αναφορική μετοχή συνημμένη στο *ei* στο οποίο λειτουργεί ως επιθετικός προσδιορισμός. Δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν. (Ανάλυση: *qui ab ostio quaerebat Ennium*)

Ennium: αντικείμενο της μετοχής *quaerenti*.

ab ostio: εμπρόθετος προσδιορισμός της στάσης σε τόπο στη μετοχή *quaerenti*. Συγκεκριμένα δηλώνει την τοπική αφετηρία.

3. Τα λεκτικά ρήματα (dico κτλ) και τα ρήματα που έχουν παρεμφερή με αυτά σημασία είναι δίπτωτα και συντάσσονται με δοτική του αφύχου ή του εμπυχοποιημένου αφύχου ως εμμέσου αντικειμένου και αιτιατική του πράγματος ως αμέσου αντικειμένου. Πολλές φορές αντί της αιτιατικής του πράγματος χρησιμοποιείται απαρέμφατο ή έμμεσος ευθύς λόγος. (Βλ. και Χρήστος Νίκ Κανελλόπουλος, *Λατινικά για την Γ' δέση*, σελ 109, σημείωση 3).

Nasica sensit illam domini iussu id dixisse et illum intus esse: κύρια πρόταση κρίσεως που εκφέρεται με οριστική παρακειμένου (sensit) και δηλώνει το πραγματικό γεγονός.

sensit: ρήμα.

Nasica: υποκείμενο του ρήματος sensit.

dixisse, esse: αντικείμενα του ρήματος sensit και ειδικά απαρέμφατα.

illam: υποκείμενο του απαρεμφάτου dixisse (ετεροπροσωπία).

id: αντικείμενο του απαρεμφάτου dixisse (σύστοιχο).

iussu: αφαιρετική οργανική του εσωτερικού αναγκαστικού αιτίου στο dixisse.

domini: γενική υποκειμενική στη λέξη iussu.

illum: υποκείμενο του απαρεμφάτου esse (ετεροπροσωπία).

intus: επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει τη στάση σε τόπο στο απαρέμφατο esse.

Accipe nunc: Κύρια πρόταση επιθυμίας, καθώς εκφέρεται με προστακτική (accipe) για να εκφράσει προτροπή.

accipe: ρήμα.

(tu): εννοούμενο υποκείμενο του ρήματος accipe.

nunc: επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα accipe. (ως αντικείμενο στο accipe λειτουργεί η πλάγια ερωτηματική πρόταση που ακολουθεί).

quid postea Nasica fecerit: δευτερεύουσα ονοματική πλάγια ερωτηματική πρόταση, μερικής αγνοίας, η οποία λειτουργεί ως αντικείμενο στο ρήμα accipe της προηγούμενης κύριας πρότασης, από την οποία και εξαρτάται. Εισάγεται με την ερωτηματική αντωνυμία quid και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί θεωρείται ότι η εξάρτηση δίνει υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενό της. Συγκεκριμένα, με υποτακτική παρακειμένου, γιατί το ρήμα εξάρτησης είναι αρκτικού χρόνου (accipe = ενεστώτας) και δηλώνεται το προτερόχρονο στο παρόν. (Ευθύς λόγος: quid postea Nasica fecit?)

fecerit: ρήμα.

Nasica: υποκείμενο του ρήματος fecerit.

quid: σύστοιχο αντικείμενο του ρήματος fecerit.
postea: επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου (συγκεκριμένα της χρονικής ακολουθίας) στο ρήμα fecerit.

Paucis post diebus cum Ennius ad Nasicam venisset: δευτερεύουσα χρονική επιρρηματική πρόταση, που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης με ρήμα το exclamavit. Εισάγεται με τον ιστορικό ή διηγηματικό σύνδεσμο cum, ο οποίος αναφέρεται σε διηγήσεις του παρελθόντος και υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση της δευτερεύουσας με την κύρια δημιουργώντας ανάμεσά τους μια σχέση αιτίου και αιτιατού. Εκφέρεται με υποτακτική, που κάνει φανερό τον ρόλο του υποκειμενικού στοιχείου. Συγκεκριμένα, εκφέρεται με υποτακτική υπερσυντελικού (venisset). Εξαρτάται από το ρήμα exclamavit της κύριας πρότασης που είναι ρήμα ιστορικού χρόνου και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

venisset: ρήμα.

Ennius: υποκείμενο του ρήματος venisset.

ad Nasicam: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει την κίνηση/κατεύθυνση σε πρόσωπο στο ρήμα venisset.

post: επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα venisset.

diebus: αφαιρετική οργανική του μέτρου ή της διαφοράς⁴ στο επίρρημα post.

paucis: επιθετικός προσδιορισμός στη λέξη diebus.

4. Η αφαιρετική του μέτρου ή της διαφοράς (ablativus mensurae ή discriminis) συνοδεύει επίθετα ή επιρρήματα με παραθετική σημασία ή ρήματα διαφοράς, υπεροχής, σύγκρισης και δηλώνει το ποσό.

et eum a ianua quaereret: δευτερεύουσα χρονική επιρρηματική πρόταση λόγω του παρατακτικού-συμπλεκτικού συνδέσμου et που συνδέει την προηγούμενη χρονική πρόταση «Paucis post diebus cum Ennius ad Nasicam venisset» με την εν λόγω πρόταση. Λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης με ρήμα το exclamavit. Εισάγεται με τον ιστορικό ή διηγηματικό σύνδεσμο cum, ο οποίος υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση της δευτερεύουσας με την κύρια και δημιουργεί ανάμεσά τους μια σχέση αιτίου και αιτιατού. Εκφέρεται με υποτακτική, που κάνει φανερό τον ρόλο του υποκειμενικού στοιχείου. Συγκεκριμένα, εκφέρεται με υποτακτική παρατατικού (quaereret). Το ρήμα εξάρτησης (της κύριας πρότασης) είναι ιστορικού χρόνου (exclamavit) και η δευτερεύουσα δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν.

quaereret: ρήμα.

(Ennius): εννοούμενο υποκείμενο του ρήματος quaereret.

eum: αντικείμενο του ρήματος quaereret.

a ianua: εμπρόθετος προσδιορισμός της στάσης σε τόπο στο ρήμα quaereret.

exclamavit Nasica se domi non esse: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική (exclamavit) και εκφράζει πραγματικό γεγονός.

exclamavit: ρήμα.

Nasica: υποκείμενο του ρήματος exclamavit.

non esse: αντικείμενο του ρήματος exclamavit και ειδικό απαρέμφατο.

se⁵: υποκείμενο του απαρεμφάτου non esse, ταυτοπροσωπία, έχουμε λατινισμό.

domi: επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει τη στάση σε τόπο στον ρηματικό τύπο/απαρέμφατο non esse.

5. Η αντωνυμία «se» αναφέρεται στο υποκείμενο (Nasica) του ρήματος (exclamavit). Επομένως, έχουμε ταυτοπροσωπία και χρησιμοποιείται η αντωνυμία «se» ως αυτοπαθής αντωνυμία τιθέμενη σε πτώση αιτιατική ως υποκείμενο του απαρεμφάτου «non esse». Πρόκειται για λατινισμό.

etsi domi erat: δευτερεύουσα επιρρηματική εναντιωματική πρόταση. Λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός της εναντίωσης στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης με ρήμα το exclamavit. Εισάγεται με τον εναντιωματικό σύνδεσμο etsi και εκφέρεται με οριστική (παρατατικού: erat), διότι εκφράζει μια πραγματική κατάσταση, παρά την οποία ισχύει το περιεχόμενο της κύριας πρότασης.

erat: ρήμα.

(Nasica): εννοούμενο υποκείμενο του ρήματος erat.

domi: επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει τη στάση σε τόπο στο ρήμα erat.

Tum Ennius indignatus---inquit: κύρια πρόταση κρίσεως που εκφέρεται με οριστική (inquit) και εκφράζει πραγματικό γεγονός.

Tum: επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα inquit.

Ennius: υποκείμενο του ρήματος inquit.

inquit: ρήμα.

(Nasicae): εννοούμενο έμμεσο αντικείμενο του ρήματος inquit.

indignatus: αιτιολογική επιρρηματική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος inquit, τη λέξη Ennius, και λόγω του χρόνου της δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν. (Ανάλυση: quod Ennius indignatus erat- αντικειμενική αιτιολογία// quod Ennius indignatus esset- υποκειμενική αιτιολογία// cum Ennius indignatus esset- αποτέλεσμα εσωτερικής, λογικής διεργασίας)

quod Nasica tam aperte mentiebatur: δευτερεύουσα αιτιολογική ουσιαστική πρόταση, η οποία εξαρτάται από τη μετοχή indignatus (μετοχή προερχόμενη από ρήμα ψυχικού πάθους) της κύριας πρότασης. Εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο quod και εκφέρεται με οριστική (παρατατικού: mentiebatur), διότι δηλώνει αιτιολογία αντικειμενικά αποδεκτή. Λειτουργεί ως αντικείμενο στη μετοχή indignatus. [Κατά τον Woodcock, ο ομιλητής ή ο γράφων σχολιάζει, εκφράζει τις σκέψεις του, τα συναισθήματά του σε μια άλλη χρονική στιγμή, σελ. 199, υποσ. 1]

mentiebatur: ρήμα.

Nasica: υποκείμενο του ρήματος mentiebatur.

aperte: επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου στο ρήμα mentiebatur.

tam: επιρρηματικός προσδιορισμός του ποσού στο aperte. Εδώ το tam (επιτατικό) επιτείνει τη σημασία του επιρρήματος aperte.

“Quid (tu dicis)?”: κύρια πρόταση, ευθεία ερώτηση μερικής αγνοίας, η οποία εισάγεται με την ερωτηματική αντωνυμία quid. Εκφέρεται με οριστική (γιατί εκφράζει πραγματική απορία) ενεστώτα (ενν.ρήμα dicis). Στο κείμενο η πρόταση παρουσιάζεται ελλειπτική, γιατί μεταφέρεται ένας διάλογος, όπως και εμείς πολλές φορές, όταν μιλάμε, ο λόγος μας είναι ελλειπτικός [π.χ. Τι κάνεις; Καλά.]

(dicis): εννοούμενο ρήμα.

(tu): εννοούμενο υποκείμενο του ρήματος (dicis).

quid: σύστοιχο αντικείμενο του ρήματος (dicis).

“Ego non cognosco vocem tuam?”: κύρια πρόταση, ευθεία ερώτηση, ολικής αγνοίας, απλή και εισάγεται χωρίς κάποιο ερωτηματικό μόριο για λόγους έμφασης. Εκφέρεται με οριστική ενεστώτα (non cognosco) και εκφράζει πραγματική απορία.

non cognosco: ρήμα.

ego: υποκείμενο του ρήματος cognosco.

vocem: αντικείμενο του ρήματος cognosco.

tuam: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο vocem.

Visne scire: κύρια πρόταση, ευθεία ερώτηση, ολικής άγνοιας, απλή. Εισάγεται με το εγκλιτικό μόριο **-ne** και εκφέρεται με οριστική ενεστώτα (**vis**) και εκφράζει πραγματική απορία. Με βάση το μόριο **-ne** δεν γνωρίζουμε την απάντηση που περιμένουμε, οπότε μπορεί να έχουμε είτε καταφατική απάντηση, είτε αρνητική.

vis: ρήμα.

(tu): εννοούμενο υποκείμενο του ρήματος **vis**.

scire: αντικείμενο του ρήματος **vis** και τελικό απαρέμφατο. Το **tu** είναι το εννοούμενο υποκείμενο του **scire**, άρα έχουμε ταυτοπροσωπία. Ως αντικείμενο του **scire** τίθεται η πλάγια ερωτηματική πρόταση (**quid Nasica responderit**) που ακολουθεί.

quid Nasica responderit: δευτερεύουσα ονοματική, πλάγια ερωτηματική πρόταση, μερικής άγνοιας, η οποία λειτουργεί ως αντικείμενο του τελικού απαρεμφάτου **scire** της προηγούμενης κύριας πρότασης. Εισάγεται με την ερωτηματική αντωνυμία **quid** και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί θεωρείται ότι η εξάρτηση δίνει υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενό της. Συγκεκριμένα, με υποτακτική παρακειμένου (**responderit**). Επομένως, εφόσον ο ρηματικός τύπος εξάρτησης (**scire**), [έμμεση εξάρτηση από το **vis**] είναι αρκτικού χρόνου, τότε η πλάγια ερωτηματική πρόταση που εκφέρεται με υποτακτική παρακειμένου δηλώνει το προτερόχρονο στο παρόν. [Ευθύς λόγος: **Quid Nasica respondit?** (Οριστική παρακειμένου)].

responderit: ρήμα.

Nasica: υποκείμενο του ρήματος **responderit**.

quid: σύστοιχο αντικείμενο του ρήματος **responderit**.

Homo es impudens: κύρια πρόταση κρίσεως, αφού εκφέρεται με οριστική (**es**) και εκφράζει πραγματικό γεγονός.

es: ρήμα.

(tu): εννοούμενο υποκείμενο του ρήματος **es**.

homo: κατηγορούμενο του υποκειμένου (**tu**) μέσω του συνδετικού ρήματος **es**.

impudens: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στη λέξη **homo**.

(Ego) cum te quaererem: δευτερεύουσα χρονική επιρρηματική πρόταση, που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης με ρήμα το credidi. Εισάγεται με τον ιστορικό ή διηγηματικό σύνδεσμο cum, ο οποίος υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση της δευτερεύουσας με την κύρια και δημιουργεί ανάμεσά τους μια σχέση αιτίου και αιτιατού. Εκφέρεται με υποτακτική, που κάνει φανερό τον ρόλο του υποκειμενικού στοιχείου. Συγκεκριμένα, εκφέρεται με υποτακτική παρατατικού (quaererem). Εξαρτάται από το ρήμα credidi της κύριας πρότασης που είναι ιστορικού χρόνου και δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν.

quaererem: ρήμα.

(ego): εννοούμενο υποκείμενο του ρήματος quaererem.

te: αντικείμενο του ρήματος quaererem.

Ego---ancillae tuae credidi te domi non esse: κύρια πρόταση κρίσεως, αφού εκφέρεται με οριστική (credidi) και εκφράζει πραγματικό γεγονός.

credidi: ρήμα.

ego: υποκείμενο του ρήματος credidi.

ancillae: έμμεσο αντικείμενο του ρήματος credidi, σε δοτική.

tuae: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στη λέξη ancillae.

non esse: άμεσο αντικείμενο του ρήματος credidi και ειδικό απαρέμφατο.

te: υποκείμενο στο απαρέμφατο non esse (ετεροπροσωπία).

domi: επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει στάση σε τόπο στο απαρέμφατο non esse.

tu mihi ipsi non credis?: κύρια πρόταση, ευθεία ερώτηση. Η εν λόγω ευθεία ερώτηση είναι απλή, ολικής αγνοίας, η οποία δεν εισάγεται με κάποιο ερωτηματικό μόριο για λόγους έμφασης και εκφέρεται με οριστική (ενεστώτα: credis) γιατί εκφράζει πραγματική απορία.

non credis: ρήμα.

tu: υποκείμενο του ρήματος non credis.

mihi⁶: αντικείμενο του ρήματος non credis.

ipsi: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στη λέξη mihi.

6. Όσα ρήματα δηλώνουν προσταγή, υποταγή, ευπείθεια, απείθεια, πίστη, υποχώρηση και τις αντίθετες έννοιές τους δεν συντάσσονται με αιτιατική, αλλά με δοτική.

**ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΛΙΣΗ ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΥ ΤΩΝ
ΡΗΜΑΤΩΝ ΤΩΝ 4 ΣΥΖΥΓΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΒΟΗΘΗΤΙΚΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ SUM**

Τα ρήματα των 4 συζυγιών, αλλά και του sum στην υποτακτική του ενεργητικού παρακειμένου σχηματίζονται από το θέμα του παρακειμένου, το πρόσφυμα -eri- και τις βασικές καταλήξεις της ενεργητικής φωνής.

α', β', γ' και δ' συζυγία & ρ. sum: σχηματισμός υποτακτικής ενεργητικού παρακειμένου

θέμα παρακειμένου + πρόσφυμα **-eri-** + βασικές καταλήξεις ενεργ. φωνής.

Η κλίση της υποτακτικής του ενεργητικού παρακειμένου, εκτός από το α' πρόσωπο του ενικού, συμπίπτει με την οριστική του ενεργητικού συντελεσμένου μέλλοντα. Τα ρήματα των τεσσάρων συζυγιών στην εν λόγω έγκλιση του παρακειμένου της ενεργητικής φωνής κλίνονται ως ακολούθως:

Υποτακτική ενεργητικού παρακειμένου

α' συζυγία

amaveri-m
amaveri-s
amaveri-t
amaveri-mus
amaveri-tis
amaveri-nt

β' συζυγία

deleveri-m
deleveri-s
deleveri-t
deleveri-mus
deleveri-tis
deleveri-nt

Υποτακτική ενεργητικού παρακειμένου

γ' συζυγία

legeri-m
legeri-s
legeri-t
legeri-mus
legeri-tis
legeri-nt

δ' συζυγία

audiveri-m
audiveri-s
audiveri-t
audiveri-mus
audiveri-tis
audiveri-nt

Το ρήμα sum στην υποτακτική του παρακειμένου κλίνεται ως εξής:

Υποτακτική παρακειμένου

Ρήμα sum
fueri-m
fueri-s
fueri-t
fueri-mus
fueri-tis
fueri-nt

**ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΛΙΣΗ ΤΗΣ ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗΣ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΥ
ΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ ΤΩΝ 4 ΣΥΖΥΓΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΒΟΗΘΗΤΙΚΟΥ ΑΝΩΜΑΛΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ SUM**

Η υποτακτική του ενεργητικού υπερσυντελικού τόσο για τις 4 συζυγίες ρημάτων, όσο και για το ρήμα sum σχηματίζεται από το θέμα του παρακειμένου, το πρόσφυμα **-isse-** και τις βασικές καταλήξεις της ενεργητικής φωνής.

Πρακτικός κανόνας: Προσθέτουμε τις βασικές καταλήξεις στο απαρέμφατο του ενεργητικού παρακειμένου: amavisse-m, delevisse-m, legisse-m, audivisse-m, fuisse-m.

α', β', γ' και δ' συζυγία & ρ. sum: σχηματισμός υποτακτικής ενεργητικού υπερσυντελικού

θέμα παρακειμένου + πρόσφυμα **-isse-** + βασικές καταλήξεις ενεργ. φωνής.

Η υποτακτική του ενεργητικού υπερσυντελικού των ρημάτων των 4 συζυγιών και του ρήματος sum κλίνεται ως εξής:

Υποτακτική ενεργητικού υπερσυντελικού

α' συζυγία

amavisse-m
amavisse-s
amavisse-t
amavisse-mus
amavisse-tis
amavisse-nt

β' συζυγία

delevisse-m
delevisse-s
delevisse-t
delevisse-mus
delevisse-tis
delevisse-nt

Υποτακτική ενεργητικού υπερσυντελικού

γ' συζυγία

legisse-m
legisse-s
legisse-t
legisse-mus
legisse-tis
legisse-nt

δ' συζυγία

audivisse-m
audivisse-s
audivisse-t
audivisse-mus
audivisse-tis
audivisse-nt

Η κλίση του υπερσυντελικού του ρήματος sum είναι η ακόλουθη:

Υποτακτική υπερσυντελικού

Πήμα sum
fuisse-m
fuisse-s
fuisse-t
fuisse-mus
fuisse-tis
fuisse-nt

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗΣ ΤΟΥ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΥ ΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ
ΤΩΝ 4 ΣΥΖΥΓΙΩΝ.

Η υποτακτική του παθητικού παρακειμένου σχηματίζεται περιφραστικά, από τη μετοχή του παθητικού παρακειμένου (που προέρχεται από το θέμα του σουπίνου με την κατάληξη **-us, -a, -um**) και την υποτακτική ενεστώτα του ρ. sum: **sim**.

α', β', γ' και δ' συζυγία: σχηματισμός υποτακτικής παθητικού παρακειμένου

μετοχή του παθητ. παρακειμένου + υποτακτ. ενεστώτα του ρ. sum = **sim**.

Τα ρήματα των τεσσάρων συζυγιών στην υποτακτική του παθητικού παρακειμένου κλίνονται ως ακολούθως:

Υποτακτική παθητικού παρακειμένου

α' συζυγία

amatus-a-um sim
amatus-a-um sis
amatus-a-um sit
amati-ae-a simus
amati-ae-a sitis
amati-ae-a sint

β' συζυγία

deletus-a-um sim
deletus-a-um sis
deletus-a-um sit
deleti-ae-a simus
deleti-ae-a sitis
deleti-ae-a sint

Υποτακτική παθητικού παρακειμένου

γ' συζυγία

lectus-a-um sim
lectus-a-um sis
lectus-a-um sit
lecti-ae-a simus
lecti-ae-a sitis
lecti-ae-a sint

δ' συζυγία

auditus-a-um sim
auditus-a-um sis
auditus-a-um sit
auditi-ae-a simus
auditi-ae-a sitis
auditi-ae-a sint

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΛΙΣΗ ΤΗΣ ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗΣ ΤΟΥ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΥ ΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ ΤΩΝ 4 ΣΥΖΥΓΙΩΝ

Η υποτακτική του παθητικού υπερσυντελικού σχηματίζεται περιφραστικά, δηλ. από τη μετοχή του παθητικού παρακειμένου (που προέρχεται από το θέμα του σουπίνου με την κατάληξη **-us, -a, -um**) και την υποτακτική παρατατικού του ρ. sum: **essem**.

α', β', γ' και δ' συζυγία: σχηματισμός υποτακτικής παθητικού υπερσυντελικού

μετοχή του παθητ. παρακειμένου + υποτακτ. παρατατικού του ρ. sum = **essem**.

Η υποτακτική του παθητικού υπερσυντελικού στις συζυγίες α', β', γ' και δ' κλίνεται ως εξής:

Υποτακτική παθητικού υπερσυντελικού

α' συζυγία

amatus-a-um essem
amatus-a-um esses
amatus-a-um esset
amati-ae-a essemus
amati-ae-a essetis
amati-ae-a essent

β' συζυγία

deletus-a-um essem
deletus-a-um esses
deletus-a-um esset
deleti-ae-a essemus
deleti-ae-a essetis
deleti-ae-a essent

Υποτακτική παθητικού παρακειμένου

γ' συζυγία

lectus-a-um essem
lectus-a-um esses
lectus-a-um esset
lecti-ae-a essemus
lecti-ae-a essetis
lecti-ae-a essent

δ' συζυγία

auditus-a-um essem
auditus-a-um esses
auditus-a-um esset
auditi-ae-a essemus
auditi-ae-a essetis
auditi-ae-a essent

Ημερομηνία τροποποίησης: 22/11/2018